

ARCHEOLOGICKÉ CENTRUM OLOMOUC

příspěvková organizace
ul. U Hradiska 42/6, 779 00 Olomouc

Uplynul další půlrok a je tedy třeba zase něco málo *připoodhalit* z činnosti organizace, která měří čas spíše na tisíciletí, než na roky. Nikoliv čas své vlastní existence, ale předmětu svého zájmu – archeologických nálezů a informací o nich. Dá se říci, že v tomto období se činnost ACO, po *vichřici* roku 2011, poněkud ustálila a ubírá se svým tempem v souladu s potřebami společnosti.

Archeologové se angažují v grantovém systému, kde na sebe převzali závazky, které je třeba průběžně plnit (*Výzkum historických cest severozápadní Moravy a východních Čech, Partnerství ve výzkumu a prezentaci archeologického kulturního dědictví, Preventivní archeologie v Olomouckém kraji*). Také archeologické výzkumy probíhají podle plánu, a to zejména na stavbě dálnice D1 v úseku od Přerova po Lipník n/B. Tam byly např. v předem vytipované poloze u Oseka n/B nalezeny pravěké objekty ze starší doby bronzové (nitranská kultura), v nichž byly i lidské kostry. Zajímavý byl také objev dalšího pokračování příkopu římského polního tábora v Olomouci-Neředíně. O tom všem se můžete dočíst na nové webové stránce, kterou ACO v září t.r. uvádí do provozu s cílem učinit ji graficky modernější a uživatelsky přívětivější. Naopak pouze v denním tisku bylo zatím psáno o unikátním vyzvednutí studny (cisterny?) z prostoru hradu Tepence (Karlsburgu) na katastru Jívové. Výdřeva z jedlového dřeva pokáceného mezi roky 1548 a 1550 byla vyzvednuta speleology a archeology ze země, aby byla později po konzervaci nově sestavena na Jívové. Jako němý svědek, který umí mluvit, jako doklad hospodaření kartuziánů na okolních pozemcích v 16. století. Tuto *lahůdku* si archeologové vychutnali po celý víkend až do pondělí 20. srpna 2012.

A ještě o jedné činnosti je třeba se zmínit. O kresebné a fotografické dokumentaci v archeologii, která v posledním roce hýbe zdejším archeologickým světem ve formě již uskutečněných nebo chystaných workshopů (UP Olomouc, ACO, ZČU Plzeň). Laik se s ní setká v každém tištěném archeologickém článku (např. i v tomto čísle *Střední Moravy*). Ale možná nepochopí, že archaicky vyhlížející kresby tuší jsou plně v souladu s technikou 21. století, resp. že technika archeologům zatím příliš nepomohla. Stručně řečeno: kresby nalezených artefaktů provádějí zaškolení specialisté, kteří musí potlačit své umělecké ambice a kreslit více technicky. Kreslí v souladu s přáním archeologů, kteří z kresby chtějí *číst prvotní informace* o nálezu (jiní ale říkají s hrůzou v očích: „to není objektivní pohled, to je *interpretace*“). Chtějí srovnávat nálezy z velkých území prostřednictvím kreseb. A tak jako ve všem, co je lidské, na něčem se shodnou, na něčem nikoliv. Například nádoby. Dnes je již všichni kreslí tak, jakoby byly osvětleny zleva a shora. Je to důležité např. pro správné čtení stínované plastické výzdoby. Dnes také všichni kreslí nádoby z poloviny v čelním pohledu a z poloviny jako řez. Ale nikdy se neshodnou, jestli čelní pohled má být vlevo nebo vpravo, jestli řez má být černý nebo šrafovaný. Také v tom, jestli má být nádoba (či jen stěp z ní) v depozitáři identifikovatelná podle kresby, anebo je kresba spíše idealizovanou podobou nádoby, nebude asi nikdy shoda. Řeknete, že jsou to maličkosti. Ale moderní věda chce jít do hloubky, do detailů, k podstatě. Zatímco tiskařské techniky vykonaly obrovský skok kupředu a s poměry před sto lety se nedají srovnat, kresebná dokumentace zatím odolává. I když od naivních a subjektivních kreseb prvních archeologů jsme se značně vzdálili. Zejména v zahraničí jsou vydávány příručky – jak kreslit jednotlivé druhy artefaktů. Tak třeba u nejstarších lidských kamenných výrobků je třeba se shodnout na tom, jak do kreseb *zakódovat* informace o vzniku nálezů (kde pravěký člověk udeřil na siliciovou hlízu, jak z ní postupně štípal ústěpy, jak vypadají stopy po používání nástroje apod.). U nás se tomu věnuje více pozornosti spíše jen v souvislosti s výchovou mladé generace archeologů.

Jiná je problematika fotografické dokumentace. V tomto oboru jdeme prozatím s dobou, ale vyžaduje to stále více peněz a intenzivní předávání zkušeností. Stále však platí, že ani peníze, ani příručky s návody nemohou zajistit, aby fotografický snímek archeologického předmětu měl v sobě *cosi nepostižitelného*, co laik i odborník vidí na první pohled, ale jen ten druhý to dokáže dostat *dovnitř*. Digitální fotografie sice usnadnila archeologům práci, ale zcela *zrelativizovala* archivaci snímků. Jistotu, kterou jsme měli u diapozitivů a filmů, jsme nenávratně ztratili. Konkrétním problémům fotografování již byl a ještě bude věnován workshop pro studenty archeologie.

Mojmír Bém